

Kristne migranter

I. Sammendrag

Norge er et flerkulturelt samfunn med om lag 14% innvandrere, bosatt i alle landets kommuner. Mange har kristen bakgrunn. Deres tro, spiritualitet og erfaringer gjør det kristne fellesskapet i Norge mer mangfoldig. Globalt vokser den kristne kirken, særlig i sør. Også i Norge ser man fremvekst av nye kristne fellesskap, ikke minst blant migranter og innenfor andre konfesjoner enn den lutherske. Fram til nå har Den norske kirke i liten grad klart å inkludere migranter. Skal Den norske kirke være en inviterende og inkluderende folkekirke også i årene fremover, må en større bredde av folket kjenne at de er en del av kirken og at kirken har plass for deres tro og engasjement. Det må legges til rette for et større mangfold av språk og kultur og trosuttrykk.

Kristne migranter kan velge å tilhøre en av migrantkirkene som finnes i Norge, de kan bli medlemmer i en annen etablert kirke innenfor sin egen konfesjon, eller bli med i Den norske kirkes menighet der de bor enten de melder seg inn eller ikke. Hovedhensikten med å sette denne saken på Kirkemøtets agenda, er at kristne migranter som ønsker en tilknytning til en menighet i Den norske kirke skal bli tatt imot og oppleve seg som fullverdige deltakere i fellesskapet. Om kirken gjenspeiler mangfoldet i befolkningen, er den bedre i stand til å utføre kirkens oppdrag her hjemme og i verden.

Kirkemøtet inviteres til å drøfte Den norske kirkes selvforståelse som folkekirke for en befolkning som i økende grad består av ulike kulturer og tradisjoner, og hvordan det kan tilrettelegges for at kristne migranter kjenner seg hjemme i menigheter og er med og preger kirken. Saksdokumentet foreslår ti kjennetegn som kan forstås som uttrykk for kirkens selvforståelse, men også som utfordringer eller forpliktelser.

Kirkemøtet behandlet i 2009 saken «Kristne innvandrere og menighetene i Norge», (KM 07/09). Den gangen drøftet man også regelverk og formelle og praktiske hindringer for inkludering og økumenisk samarbeid. Oppfølgingen av saken ble vanskelig siden kirkens organisering var forankret i kirkeloven. Med en ny tros- og livssynslov er mulighetsrommet større. Dette saksdokumentet vil ikke gå i detaljer om regelverk, men vil nevne noen muligheter som finnes når det gjelder kirkelig organisering og økumenisk samarbeid.

II. Forslag til vedtak

Ti kjennetegn for Den norske kirke i en ny tid

Den norske kirke er en del av den verdensvide kirke. Kristne utgjør et mangfoldig fellesskap. Dette må gjenspeiles i Den norske kirkes møte med migranter og i samarbeid med andre kirkesamfunn. For å være en folkekirke i tiden fremover må Den norske kirke kjennetegnes av:

1. **Dialogisk ydmykhet:** *I kirken lytter mennesker til hverandres troshistorier og livserfaringer med respekt og nysgjerrighet for ulik kulturell tilhørighet*
2. **Diakonal tilnærming:** *Kirken fremmer migranternes rettigheter, støtter dem i å etablere en hverdag i Norge, og legger til rette for deres deltakelse i diakonalt arbeid*
3. **Gode relasjoner:** *Kirken arbeider aktivt for å bygge relasjoner og mangfoldige fellesskap med rom for forskjellige språk, tradisjoner og personligheter*
4. **Inkluderende fellesskap:** *I kirken møtes alle med samme respekt, frihet til å være seg selv og forventning om deltakelse ut fra sine forutsetninger*
5. **Mangfoldige gudstjenester:** *Gudstjenesten avspeiler menighetens kulturelle mangfold, og det gis mulighet til å feire gudstjenester på ulike språk*
6. **Relevant forkynnelse:** *Kirken forkynner evangeliet frimodig med sensitivitet for det kulturelle, språklige og religiøse mangfoldet i samfunnet*
7. **Kultursensitiv trosopplæring:** *Undervisning i kristen tro og praksis tilpasses migranternes erfaringer og perspektiv, språk og alder*
8. **Anerkjennelse av krysskulturelle barn og unge:** *Kirken sørger for at alle barn og unge blir sett og lyttet til, og at de kan prege kirkens fremtid*
9. **Representativt lederskap:** *Kirken rekrutterer ansatte og frivillige til ledelse og demokratiske styringsorganer fra bredden i befolkningen*
10. **Økumenisk samarbeid:** *Den norske kirke tilbyr ulike tilknytningsformer for den enkelte migrant og for migrantmenigheter*

III. Saksorientering

1. Avgrensninger og begrepsavklaringer

Denne kirkemøtesaken omtaler både kristne enkeltpersoner og migrantmenigheter. Den griper inn i mange av kirkens arbeidsfelt og pågående prosesser, og det kreves videre arbeid med oppfølgingen av saken. Dette er utdypet i vedlagt bakgrunnsnotat. Saken berører regelverk knyttet til menighetsdannelser innenfor kirken og samarbeid med menigheter utenfor kirken, medlemskap, biskopenes tilsyn, kompetansekrav til stillinger, åpenhet for ulike uttrykksformer i gudstjenesten og utleie av kirkebygg. Samtidig har saken fokus på holdninger og verdier som må ligge til grunn for handlingene, og på hva som kan gjøres innenfor gjeldende ordninger og regelverk. I denne omgang inviteres Kirkemøtet til å drøfte muligheter fremfor hindringer.

«Innvandrere» og «migranter»

Migranter er en felles betegnelse for immigranter (innvandrere) og emigranter (utvandrere), Innvandrere blir man først med innvilget opphold, mens «migranter» i tillegg omfatter flyktninger og asylsøkere som ikke har fått opphold.

Innvandrere er man bare i én generasjon, og barn og barnebarn av innvandrere er ikke selv innvandrere. Statistisk Sentralbyrå (SSB) opererer med betegnelsen «norskfødte med innvandrerforeldre»¹. Innvandrere i Norge er bosatt i alle landets kommuner, og sammen med norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde de 17,7% av befolkningen i Norge pr. 1. jan. 2019. Et økende antall barn og unge i Norge har innvandrerforeldre. Sammen med barn av foreldre med midlertidig opphold og med en annen statstilhørighet er de såkalt krysskulturelle barn².

Migrantmenigheter

Dette er et samlebegrep om svært forskjellige menigheter med hensyn til etnisitet, konfesjon, organisering og struktur, tilknytning til lokalsamfunn og tilknytning til nasjonale eller internasjonale nettverk. Noen er ikke komfortable med begrepet «migrantmenighet» om sitt felleskap, og det er viktig ikke å generalisere i omtale av eller tilnærming til ulike migrantmenigheter.

2. Bakgrunn

Av verdens rundt 2 milliarder kristne er det ca 80 millioner lutheranere. De fleste kristne innvandrere i Norge er ikke lutheranere, og mange vil søke til sitt eget kirkesamfunn. Andre ønsker å være med i den kirken som «folk flest» er med i. Med en åpen luthersk-økumenisk grunnholdning bør disse ønskes velkommen i Den norske kirke.

Det rapporteres om at det de siste tiårene er etablert mer enn 250 migrantmenigheter i Norge, med gudstjenestefeiringer på 40 ulike språk. De fleste holder til i de store byene. Denne utviklingen krever at Den norske kirke ser mulighetene som ligger der for vekst og fornyelse, samt å bli relevant for nye generasjoner.

Mens innvandrere ofte foretrekker et kristent fellesskap hvor teologisk tradisjon, språk og kultur minner om hjemlandet, har neste generasjon ofte en mer norsk identitet. Dette kan gjøre det mer naturlig å delta i trosopplæring, barne- og ungdomsarbeid og konfirmasjon i Den norske kirke. Det er stor forskjell på større byer og distriktene, og Den norske kirke har et særlig ansvar for å tilby kristne migranter et fellesskap der andre kirkesamfunn ikke finnes.

Mange menigheter i Den norske kirke har engasjert seg for asylsøkeres rettsikkerhet og integrering av flyktninger i menighet og lokalsamfunn. Dette engasjementet har vært uavhengig av migrantenes religion, og innfallsvinkelen har oftest vært diakonal eller dialogisk. Noen menigheter har arbeidet med religionsdialog sammen med dialogsentrene i bispedømmene og med støtte fra Mellomkirkelig råd. Bispemøtet har gitt ut en veiledning om kirkelige handlinger i en flerkulturell kontekst. Det har også vært arbeidet med kristne asylsøkere og konvertitter. På disse områdene samarbeider Den norske kirke med Norges Kristne Råd, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og en rekke andre organisasjoner, og det er utviklet gode ressurser til bruk i menigheter. Det har vært mindre oppmerksomhet rettet mot kristne innvandrere med oppholdstillatelse eller norsk statsborgerskap.

Den norske kirke har smertelige erfaringer med undertrykkelse og assimilering av det samiske folk og andre minoriteter i det norske samfunn, men har også vist seg i stand til forsoning og endring. Den norske kirke har reflektert mye om sin posisjon som majoritet i møte med minoriteter, og erfaringene er verdifulle også i møte med migranter og kulturelt mangfold.

¹ <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/slik-definerer-ssb-innvandrere>

² Lill Salole (2018) *Identitet og tilhørighet. Om ressurser og dilemmaer i en krysskulturell oppvekst*. Oslo: Gyldendal akademisk

Kirkemøtet behandlet i 2009 saken «Kristne innvandrere og menighetene i Norge». Saken ble fulgt opp i 2010 og 2011, men stoppet så opp av ulike grunner. I 2016 og 2017, ble det etablert en ressursgruppe som har bidratt med innspill til denne kirkemøtesaken.

To andre kirkemøtesaker har relevans for saken om kristne innvandrere: «Misjon til forandring - Utfordringene fra Edinburgh 2010» (KM 07/12) handlet om hvordan Den norske kirke utfører sitt oppdrag sammen med andre kirker i Norge og det globale økumeniske fellesskapet. «Religionsmøte og dialog» (KM 15/16) handlet om det flerkulturelle Norge og møtet med mennesker av annen tro gjennom dialog og samhandling. Saken forklarte også forskjellen på dialog og misjon. Dette er relevant i det flerkulturelle kirkefellesskapet i Norge.

3. Den norske kirkes selvforståelse

Hva innebærer det å være folkekirke når den norske befolkningen er i endring? Hvordan gjenspeile den verdensvide kirken i Norge? Hva vil det si å være medlem, bidragsyter og deltager i Den norske kirke i tiden fremover?

Den norske kirke har som majoritetskirke et særlig ansvar for å legge til rette for samarbeid med migrantkirker og for å åpne dørene for migranter. Kristne søsken fra andre land har rett på trosutøvelse, og det er et lederansvar, nasjonalt og lokalt, at de blir tatt imot og ønsket velkommen i våre sammenhenger. At de har med seg andre skikker og perspektiv som kan berike fellesskapet er flott, men de skal først og fremst få møte mennesker og felleskap der de kan føle seg hjemme, der de møter søstre og brødre i troen, midt i en fremmed kultur.

Nedenfor foreslås ti kjennetegn som uttrykk for kirkens selvforståelse. Kjennetegnene kan også forstås som utfordringer eller forpliktelser. De skal fremme en åpen holdning og gode møter mellom mennesker, og en fremtidsrettet, vital og relevant kirke for hele befolkningen.

1. Dialogisk ydmykhet: *I kirken lytter mennesker til hverandres troshistorier og livserfaringer med respekt og nysgjerrighet for ulik kulturell tilhørighet*

Kirken må preges av en lyttende og dialogisk holdning som er åpen for andres livsfortellinger og for å korrigere egne fordommer. Inkludering av migranter i kirken er både en gave og en utfordring. Det kan være vanskelig å unngå at det blir «oss og dem». Alle er avhengige av å møtes som likeverdige, og å gjensidig tilpasse seg hverandre. Ofte må begge parter endre eller gi avkall på ting man verdsetter. Inkluderingen av nye kan aldri skje utelukkende på premissene til de som allerede hører til. Språkbruk og tankesett utfordres og det må skapes et nytt, åpent og inkluderende «vi» som alle kan kjenne seg hjemme i.

Yohannes Mekonnen Shanka, ansatt i 50% stilling som Seniorrådgiver i misjon og globalt kirkeliv i Oslo bispedømmeråd, og vikarierer som prest i tillegg.

Jeg kommer opprinnelig fra Den etiopisk-evangeliske Mekane Yesus kirken. Jeg har bodd i Oslo siden sommeren 1998 bortsett fra noen korte opphold utenfor Norge. Jeg har jobbet i Den norske kirke siden 2005, og har hatt fantastiske kolleger og gode tilbakemeldinger fra folk i menighetene. Det gir meg mot, styrke og håp tjenesten.

Det kan oppleves både godt og utfordrende for oss innvandrere å jobbe i Den norske kirke. Ofte må vi bevise mer enn andre at vi kan den oppgaven vi er satt til å løse. Noen gleder seg over at en afrikansk prest forretter dåp eller gravferd, men andre ser det som en hindring. Det er avgjørende hvordan våre ledere håndterer slike situasjoner i møte med oss.

Generelt er forskjellbehandling basert på hudfarge og navn helt vanlig i arbeidsmarkedet i Norge. Dette skjer også i Den norske kirke. Kirkens stab bør bli mer flerkulturell for å se behovene til en mangfoldig menighet. Det kreves endringer i hvordan kirken jobber med rekruttering og integrering av innvandrere. De må hente inn noe nytt i kirken som kan være både nyttig og utfordrende. Innvandrere kan ikke forventes å gjøre ting akkurat som etniske nordmenn. Det gjelder både språk, kultur og teologi. Det må også gis utdanningsmulighet til innvandrere og vises veien til tjeneste i kirken.

Den norske kirke må jobbe bevisst og strategisk for å skape et attraktivt arbeidsmiljø som er mangfoldig og reflektert, og som ser innvandrere som en del av kirken. Vi må se hver enkelt medarbeider som en bror og søster og motarbeide frykt for fremmed kultur og hudfarge.

Slik kan Den norske kirke arbeide med *dialogisk ydmykhet*:

- Skape rom for å lytte til livsfortellingene, stille spørsmål og være nysgjerrige
- Se migrantmenighetene som en ressurs for å lære mer om migranternes hverdag
- Dele erfaringer om å leve i det norske samfunnet
- Skape trygge rom for å snakke om det som gleder og det som skremmer oss

2. Diakonal tilnærming: *Kirken fremmer migranternes rettigheter, støtter dem i å etablere en hverdag i Norge og legger til rette for deres deltakelse i diakonalt arbeid*

Flyktninger og asylsøkere er ofte i en utsatt situasjon. Det er et diakonalt oppdrag å stå på de utsattes side, motarbeide rasisme og fremmedfrykt og kjempe for rettferdighet. Trosfrihet og det å kunne ha trygge rom for trosutøvelse, er også en rettighet som gjerne tas for gitt i Norge, men som ikke er selvsagt for alle kristne migranter. Kirken har et ansvar for å legge til rette for trosutøvelse.

Kirken har også mange arenaer der mennesker kan være seg selv og slappe av fra krav, bli sett, bidra med sine evner og anlegg, talenter og nådegaver. Her kan mennesker møtes som likeverdige, og kan berike fellesskapet med ulike erfaringer, innsikt og nye perspektiv. Som innvandrere er det viktig å få tilgang til sosiale arenaer. Uformell kontakt kan lede til samtaler om det å leve som ny i det norske samfunnet. Kirken har lang erfaring med å legge til rette for slike samtaler, og mye godt arbeid skjer over hele landet.

Ved å løfte blikket bort fra en relasjon som kun gir rom for å være enten giver eller mottaker til en sameksistens med samhandling og læring, kan kirken skape møteplasser som inkluderer og ansvarliggjør både innvandrere og de mer etablerte³.

Slik kan Den norske kirke arbeide med *diakonal tilnærming*:

- Legge til rette for språkkafeer og møteplasser i menigheten. Bruke ressurser i lokalsamfunnet, både migranter og de mer etablerte, som kafevertter og guider
- Løfte fram innvandrere og deres barns historier i menighet, lokalsamfunn og medier
- Etterspørre og gi rom for alles bidrag, ressurser og kreativitet
- Skape møteplasser og delta på arenaer der innvandrere kan møte lokalt næringsliv, offentlige instanser og frivillige aktører

3. Gode relasjoner: *Kirken arbeider aktivt for å bygge relasjoner og mangfoldige fellesskap med rom for forskjellige språk, tradisjoner og personligheter*

Migrantmenigheter kan bruke språk, kultur- og trosuttrykk som virker fremmed for en gjennomsnittlig kirkegjenger i Den norske kirke. Det kan også være utfordrende om migrantmenigheter har et annerledes syn enn det som råder i Den norske kirke, for eksempel i synet på kjønnsroller, barn, familie, ledelse eller autoritetsbruk. Migranter kan på sin side oppleve forhold i Den norske kirke som utfordrende. Derfor trengs tid og velvilje for å bygge gode relasjoner og tillit og for å forebygge misforståelser og konflikt.

Den kristne tro er *relasjonell* og vitner om en Gud som ønsker å være i relasjon til oss gjennom Jesus Kristus og gjennom Den hellige ånds virke i verden. Dette skal også gjenspeile seg i relasjonen til vår neste. Den norske kirke er også til stede i alle lokalsamfunn i hele landet. Hvordan sørger folkekirken for å ivareta ansvaret som ligger i en slik posisjon på en god måte? Hvordan bidra til å skape møteplasser og fellesskap som er inviterende og utfordrende på samme tid, og som legger til rette for at nye vennskap kan etableres?

³ Et eksempel på en diakonal tilnærming der man ser mulighetene hos den enkelte heller enn begrensningene er «Use Your Talents», som opprinnelig kommer fra Madagaskar.

Den norske kirke kan være med på å skape gode relasjoner til migrantmenighetene og deres ledere. Gode relasjoner vil øke forståelsen for annerledesheten og utfordringene som kan oppstå i møte mellom ulike kulturer og tradisjoner.

Slik kan Den norske kirke arbeide med *relasjoner* i kirken og andre felleskap i lokal-samfunnet:

- Oppsøke og invitere innvandrere til fellesskap og deltakelse
- Kontakte andre kirkesamfunn eller migrantmenigheter, dele erfaringer og bygge relasjoner
- Utfordre egen sjenanse og skepsis eller frykt for det ukjente
- Skape en atmosfære av imøtekommenhet og ivaretagelse

4. Inkluderende felleskap: *I kirken møtes alle med samme respekt, frihet til å være seg selv og forventning om deltakelse ut fra sine forutsetninger*

Inkludering er ikke ensidig, men innebærer å møte hverandre med åpenhet for selv å kunne bli forandret. Gjennom et slikt gjensidig møte skapes et nytt felleskap som er kvalitativt annerledes enn de felleskapene gruppene kan ha hver for seg. Likevel skjer ikke møtene i et balansert forhold. Det er majoritetens ansvar, og særlig et lederansvar, å ta initiativ, inkludere, gi slipp på privilegier og gi videre ansvar både til innvandrere og til unge i kirken.

Assimilering innebærer en ensidig forandring som visker ut annerledesheten og gjør den assimilerte konform med flertallet. «Kom til oss og bli som oss» er uttrykk for dette. Da står den som assimileres i fare for «å miste deg selv», og felleskapet mister muligheten for fornyelse av det den nye kunne bragt inn i felleskapet. Mye tyder på at assimilering er et ganske vanlig fenomen i møte med migranter i menigheter i Den norske kirke⁴.

Slik kan Den norske kirke arbeide med *inkluderende felleskap*:

- Skape rom for annerledeshet og åpenhet for forandring
- Samarbeide med aktører i lokalsamfunnet
- Skape gode lokalmiljø og nabofellesskap
- Gi rom for nye uttrykk i kirkerommet

5. Mangfoldige gudstjenester: *Gudstjenesten avspeiler menighetens kulturelle mangfold, og det gis mulighet til å feire gudstjenester på ulike språk*

Alle har behov for å uttrykke seg på sine egne språk. Gradvis har vi skapt bedre grunnlag for dette i mange, ulike nasjonale språk,⁵ men vi er langt fra ferdig med dette arbeidet.

Migrantmenigheter representerer ofte et sted der innvandrere kan være seg selv og slippe krav om å tilpasse seg. Trosuttrykk er gjerne noe av det dypeste og mest personlige hos et menneske. Det å kunne bruke kjente uttrykk og et språk man behersker har stor betydning for de fleste av oss. Samtidig har vi behov for å møtes på tvers av språk, kultur og trosuttrykk i samlende gudstjenester. Kirken skal uttrykke et bredere fellesskap som en påminnelse om det kristne verdensvide fellesskapet. Kirken er ikke definert av enhetlige uttrykk, men av enheten i Jesus Kristus på tvers av alle forskjeller.

Slik kan Den norske kirke arbeide med *mangfoldige gudstjenester*:

- Ta godt imot alle som kommer til gudstjeneste og invitere til kirkekaffe
- Bruke ulike språk og kulturuttrykk i gudstjenesten, og samarbeide med eller lære av migrantmenigheter
- Invitere alle som likeverdige bidragsytere i planlegging og gjennomføring av gudstjenesten
- Sørge for at Bibelen, liturgi og informasjon er tilgjengelig på ulike språk

⁴ <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kkd/kirke/artikkel---praktisk-teologi-ivn.pdf>

⁵ I tillegg til de to norske skriftspråkene (bokmål og nynorsk) har vi følgende språk som er beskyttet av minoritetsspråkpakten i Norge: nordsamisk, lulesamisk, sørsamisk, skoltesamisk, pitesamisk, umesamisk, tegnspråk, kvensk, romanés og romani.

6. Relevant forkynnelse: *Kirken forkynner evangeliet frimodig og inviterer til kristent fellesskap med sensitivitet for kulturelt, språklig og religiøse mangfold i samfunnet*

Kirken er kalt til å forkynne evangeliet om Jesus Kristus som verdens frelser. Det kan skje gjennom forkynnelse og å ta på alvor at Den norske kirke har særlige ressurser til å skape åpne fellesskap.

Kristne migranter og migrantmenigheter har ofte en verdensanskuelse som er mer åpen for spiritualitet og åndelige dimensjoner enn det norske sekulariserte samfunnet. Det kan gi et verdifullt utenfrablikk. Samtidig kan etablerte menigheter formidle en kultursensitivitet og forståelse for norsk kultur og tenkemåte som kan justere migranternes syn på det de observerer i Norge.

Slik kan Den norske kirke arbeide med relevant forkynnelse:

- Bidra som en synlig aktør i lokalsamfunnet og invitere inn til fellesskapet i kirken
- Bygge videre på avtaler gjennom Samarbeid menighet og misjon (SMM)
- La forkynnelsen speile det språklige og kulturelle mangfoldet i menigheten
- Skaffe innsikt i migranternes hverdag så forkynnelsen blir relevant og utfordrende for alle

7. Kultursensitiv trosopplæring: *Undervisning i kristen tro og praksis tilpasses migranternes erfaringer og perspektiv, språk og alder*

Mange kristne migranter ønsker å fordype seg i kristen tro. I kirkens tilrettelegging for dette er det avgjørende at migranter får uttrykke seg både på sitt eget morsmål og på norsk. Det er derfor viktig å legge til rette for at begge muligheter er til stede i materiell og i tilbud som gis. Materiellutvikling er primært et nasjonalt ansvar, men mye ressursmateriell finnes allerede hos organisasjoner som Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA)⁶.

På samme måte som menigheter kan hente inspirasjon og fornyelse gjennom møtet med andre uttrykk for kristen tro, kan innvandrere ha behov for økt forståelse av det norske samfunnet og de uttrykk for kristen tro som finnes her. Læring er en gjensidig prosess og migranter og migrantmenigheter er en ressurs som kan opplyse og fornye etablerte sammenhenger i et mer mangfoldig samfunn.

Slik kan Den norske kirke arbeide med kultursensitiv trosopplæring:

- Se etter muligheter for å legge til rette for undervisning på migrantenes morsmål
- Tilby introduksjonskurs i norsk kristendom og kirketradisjon som tar høyde for flere språk og kulturelle bakgrunner
- Arbeide aktivt for undervisningsmateriell på flere språk sammen med aktuelle organisasjoner og institusjoner

8. Anerkjennelse av krysskulturelle barn og unge: *Kirken sørger for at alle barn og unge blir sett og lyttet til, og at de kan prege kirkens fremtid*

Det norske samfunnet er preget av stort frivillig engasjement for barn og unge. Kirken skal fortsette å bidra til å myndiggjøre barn og unge til å være aktører i samfunnet, og språk og kultur skal ikke være noen hindring for det. Menighetene i Den norske kirke jobber systematisk med å nå barn og unge gjennom trosopplæringstiltak. Dette er en naturlig konsekvens av å være en barnedøpende folkekirke. Samtidig lar et økende antall foreldre være å døpe med begrunnelse at barna skal få velge selv. Det er derfor vanlig at menighetene også inviterer de som ikke er døpt som barn til trosopplæringstiltak. Stadig flere barn og unge deltar i trosopplæringstiltak og konfirmasjonstiden som en forberedelse til dåp.

Mange krysskulturelle barn og unge med en kristen identitet vil legge mindre vekt på de nasjonale uttrykkene og vil se etter en internasjonal eller tverrkulturell sammenheng. Noen

⁶ Se <http://kianorge.no/>

føler seg hverken hjemme i foreldrenes migrantmenighet eller i en norsk menighet. Det er derfor viktig at de blir sett og ønsket velkommen. De kan også være naturlige brobyggere mellom kulturer, og de besitter unike ressurser til å forstå kultur møter og kulturkonflikter. Krysskulturelle barn og unge kan være viktige for å bygge mer mangfoldige og tverrkulturelle menigheter og fellesskap i Norge i årene som kommer. Det må derfor gis plass til at disse med slik kompetanse blir verdsatt for det de kan bidra med.

Mange menigheter har aktiv deltagelse fra barn og unge med ulik religiøs tilhørighet. Foreldre skal være trygge på at kirken er et tydelig kristent fellesskap som også gir rom for mangfold. På denne måten kan kirken fortsette å være en bidragsyter til å skape et tillitsfullt og trygt samfunn som barn kan vokse opp i.

Slik kan Den norske kirke arbeide for barn og unge blant innvandrere:

- Gi muntlig informasjon om kirkens tilbud for barn og unge, ikke skriftlig og upersonlig.
- Reflektere sammen om det å leve med kristen identitet i Norge. Hvordan forstås religionsfrihet og toleranse?
- La erfaringer og refleksjoner fra krysskulturelle barn og unge komme fram, og bygge kunnskap og forståelse om ulike dilemma i møtet mellom kulturer i en globalisert verden
- Ta kulturelle eller religiøse hensyn og ha en åpen dialog om slike hensyn med ledere i barne- og ungdomsarbeidet

9. Representativt lederskap: *Kirken rekrutterer ansatte og frivillige til ledelse og demokratiske styringsorganer fra bredden i befolkningen*

Mange innvandrere har ledererfaring fra sitt tidligere hjemland. Noen er ledere i egne migrantkirker eller andre fellesskap. Alle migranter har erfaringer og perspektiver som er viktige for Den norske kirke. Den norske kirke på alle nivåer har ansvar for å legge til rette for at migranter slipper til, at de blir vist tillit og kan få bruke seg selv i ulike former for kirkelig tjeneste. Ansvar innebærer også å søke gode ordninger for medlemskap. Den norske kirke kan legge til rette for at flere innvandrere rekrutteres til kirkelig utdanning og arbeid ved å veilede og gi informasjon om utdanningsløp, se på ulike muligheter for hospitering og godkjenne kirkelig utdanning fra andre land innenfor eksisterende økumeniske samarbeidsavtaler.

Som frivillige vil innvandrere kunne få arbeidstrening og erfaring, opparbeide nettverk og få nye bekjentskaper. Å være frivillig innebærer å bli del av et arbeidsfellesskap som er nyttig for videre inkludering i det norske samfunnet. Deltakelse i frivillig arbeid kan også gi en

Fra Fossum kirke i Oslo ved Ole Kristian Sand, migrantprest i Groruddalen prosti:

Rundt Fossum kirke er det ca 70% innvandrere, og ni av ti barn har bakgrunn fra et annet land enn Norge. Til en vanlig gudstjeneste er det rundt 50% innvandrere og deres barn. Vi har nå tre migrantgrupperinger som bruker Fossum kirke. Den ene menigheten har søndags-skole på fredager, og barna deltar i vår tospråklige «Sammen»-gudstjeneste annen hver søndag. Dette samarbeidet har gjort det mulig med søndagsskole på fredager som kan utvikles til en flerkulturell kristen tweens- og ungdoms-klubb. Slik får vi ny-rekruttering i den kristne befolkningen i Fossum.

Kommunikasjon. For innvandrere som har et annet morsmål, må vi bruke et enkelt norsk og også andre språk. Dessuten har de en muntlig tradisjon som gjør at personlige møter og telefon fungerer bedre enn brev, epost sms osv. Deres barn har norsk som morsmål og i kommunikasjonen må vi være overtydelige på at vi ser på dem som norske med en annen bakgrunn.

Integrering. Kirken kan være den fremste instansen i integreringsarbeidet. I vår bydel med mange familier som lever i vedvarende fattigdom, gir samarbeid med migrantmenigheten oss et innblikk i hvordan innvandrere og deres barn har det. Det har ført til at vi har startet livssynsåpen leksehjelp og ungdoms-klubb, for å motvirke utenforskap og skape muligheter og fellesskap i vår bydel. Disse er svært godt besøkt.

Gjensidig nytte. Vi har personell og lokaliteter, migrantmenighetene har tilgang inn i den flerkulturelle befolkningen. Sammen kan vi gjøre en forskjell og berike hverandre.

opplevelse av å få brukt seg selv, noe som kan være spesielt viktig for asylsøkere som enda ikke har arbeidstillatelse. Det har også stor verdi for språkpraksis og læring. Dette er et diakonalt tiltak, med stor betydning for rekruttering til kirkelige stillinger, verv og lederoppgaver.

At migranter er representert i demokratiske styringsorganer er viktig for en kirke som ønsker å representere bredden av befolkningen. Da må de spørres, nomineres, gis tillit og få opplæring. For den enkelte migrant som går inn i slike oppgaver og får nødvendig oppfølging, vil det kunne bety mye for å forstå kirkedemokratiet, for å kunne påvirke kirken og for å bli integrert i det norske samfunnet.

Migranter i ulike posisjoner i kirken vil også kunne være forbilder for andre og bidra til en mer mangfoldig rekruttering. Den norske kirke ønsker at alle skal bidra med sine evner og egenskaper i kirken og samfunnet. Kirken trenger ledere som både er villige til å ta ansvar og som får rom til å ta dette ansvaret.

Slik kan Den norske kirke arbeide med å få mer *representativt lederskap*:

- Legge til rette for at migranter kan delta i frivillig arbeid og få nødvendig oppfølging
- Nominere innvandrere og barn av innvandrere inn i menighetsrådet.
- Invitere til større økumeniske lederfelleskap i lokalsamfunnet for å bygge relasjoner og samarbeid og dele erfaringer om ledelse i det norske samfunnet
- Lete etter muligheter for utdanning, kursing og rekruttering av innvandrere og deres barn til kirkelig tjeneste.

Rima Annie Seth, frivillig medarbeider i Fossum menighet, Oslo:

Jeg flyttet fra India til Norge som tenåring. Min store lidenskap har alltid vært å hjelpe mennesker. Jeg er ansatt som sykepleier på et aldershjem i Oslo med spesiell kompetanse i migrasjonshelse.

Å tilhøre en menighet har vært viktig for meg. Før var jeg med i American Lutheran Congregation, Oslo, men ble en del av Fossum menighet via min mann som har vært i denne menigheten i mange år. Jeg giftet meg i Fossum kirke og føler en sterk tilknytning og tilhørighet til den. Jeg har alltid følt meg velkommen og en del av fellesskapet. Jeg beundrer hvordan gudstjenester er tilrettelagt for ulike aldersgrupper og etniske grupper. Jeg føler meg privilegert som får være en av mange frivillige medarbeidere i Fossum. Det gir meg glede og positiv overskudd, en slags "åndelig næring".

Jeg som en kristen innvandrer opplever at det allerede er tilrettelagt for å inkludere flere kristne innvandrere. Religion og livssyn er ofte veldig innvevd i kulturen hos mange innvandrergrupper. Dette er ulikt fra det norske samfunnet der det er et skille mellom kulturelle og religiøse tradisjoner. Dermed kan kristne nordmenn bli utfordret på en positiv måte i møte med kristne innvandrere. Vår religiøse og kulturelle tro, erfaringer og tradisjoner kan berike den norske kristne selvforståelsen.

Jeg mener at vi må greie å nå ut til miljøer med minoritetsbakgrunn og fortelle mer om de tilbudene som finnes. Vi med flerkulturell bakgrunn burde være personer som kunne snakke i de ulike miljøene om kirken og fellesskapet. Invitere til gudstjeneste og la Guds vilje skje.

10. Økumenisk samarbeid: *Den norske kirke tilbyr ulike tilknytningsformer for den enkelte migrant og for migrantmenigheter.*

Det lutherske verdensforbund (LVF) oppfordrer til nær samhandling mellom kirkene. Mange av medlemskirkene har åpnet for skifte av, eller overlappende medlemskap, hospitering og andre former for utveksling. Norsk misjon har i en årrekke samarbeidet med medlemskirker i LVF. Når medlemmer fra disse kirkene kommer til Norge, burde forholdene for samarbeid ligge godt til rette. Innenfor den lutherske kirkefamilien er det få teologiske hindringer for samarbeid, men det kan være utfordringer knyttet til blant annet statsborgerskap, statlig

regelverk, finansieringsordninger og kvalifikasjonskrav. Noe av dette kan gjøres enklere og mer fleksibelt etter at Den norske kirke ble eget rettssubjekt i 2017.

Den norske kirke har inngått flere økumeniske samarbeidsavtaler som gjør det enklere med et ordnet og nært samarbeid med ikke-lutherske kirker. Dette gjelder Porvoo-avtalen (mellom anglikanere og lutheranere), Leuenberg-konkordien (mellom protestantiske og reformerte kirker) og Nådens fellesskap (mellom Den norske kirke og Metodistkirken i Norge). Disse avtalene åpner for ulike former for fellesskap og samarbeid. Medlemskapet i Norges Kristne Råd og andre økumeniske organisasjoner åpner også flere muligheter for samarbeid og involvering av kristne migranter i Den norske kirke enn man i dag har utnyttet. Disse mulighetene må gjøres bedre kjent for menighetene og de organer som har ansvar for arbeidsforhold og demokrati i Den norske kirke.

Mange av migrantmenighetene i Norge er knyttet til Norges Kristne Råds Flerkulturelle Nettverk. Noen av disse har gitt uttrykk for at de ønsker en nærmere tilknytning til Den norske kirke. I dagens regelverk for kirkelig organisering er det mulig å innlemme migrantmenigheter som en egen kategori på linje med døvekirken eller sørsamisk menighet. Valgmenighet er en annen betegnelse som kan benyttes. Kirkemøtet i 2019 vedtok ny kirkeordning for Den norske kirke som åpner for dette⁷. Det kan også formelt under menighetsrådet opprettes et utvalg som et styre for en forsamling. Nærmere tilknytning kan også dreie seg om gudstjenestefellesskap, felles aktiviteter og tilsyn fra en biskop. Dette er særlig aktuelt for lutherske menigheter. Andre menigheter ønsker å låne eller leie lokaler av Den norske kirke til sine egne aktiviteter. Det anbefales at det også legges vekt på relasjonsbygging og ulike former for samhandling i tillegg til avtaler om utleie eller lån.

Mange lokalsamfunn har etablert godt samarbeid mellom kirkesamfunnene. Den norske kirke skal ikke konkurrere med andre kirkesamfunn om å vinne mennesker over til sin sammenheng, men arbeide sammen med andre kirker for at kristne migranter finner sin plass i et kristent fellesskap lokalt. Slik synliggjøres at menigheter er del av den verdensvide kirken.

Migrantmenigheter fyller en viktig funksjon for mange innvandrere. Gode relasjoner mellom dem og etablerte menigheter og mellom ansatte og frivillige i de ulike menighetene, gjør at migrantmenighetene kan spille en viktig brobyggerrolle for de som er nye i Norge.

Slik kan Den norske kirke arbeide for økumenisk samarbeid:

- Kjenne økumeniske samarbeidsavtaler og hvilke muligheter som finnes for samarbeid
- Søke aktivt samarbeid med andre kirkesamfunn og migrantmenigheter i lokalmiljøet
- Samtale åpent om hvilke løsninger for medlemskap i kirkesamfunn som er best for den enkelte migrant og migrantmenighet
- Legge til rette for bruk migrantmenigheters av menighetslokaler og kirker

IV. Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkerådet har vedtatt at «Kirken i det flerkulturelle Norge» skal være ett av fem fokusområder for 2021. Et Kirkerådsvedtak må gjenspeiles i ressurser og økonomi også i fortsettelsen. Vedtakspunktene må på ulike nivåer i Den norske kirke følges opp av handlingsplaner og ressurser til å gjennomføre disse. For Kirkerådet vil dette konkretiseres i årsplan og budsjett for 2021 og påfølgende år.

⁷ Kirkeordning for Den norske kirke § 3 femte ledd.